

43. EESTI MEISTRIVÕISTLUSED PAARISMÄNGUS

4. MAI 2024 TARTU, LAULUPEOMUUSEUM

KÜSIMUSED PÖÖGIMETSA TIIM & SÕBRAD

EESTI MEISTRIVÕISTLUSTE MEDALIVÕITJAD PAARISMÄNGUS 1982-2023

1-15	M	K	H	P
➤ Indrek Salis	18	13	2	3
➤ Alar Särgava	16	5	9	2
➤ Jaan Loide	14	2	4	8
➤ Tiit Naarits	13	4	5	4
➤ Arko Olesk	12	3	5	4
➤ Jüri Nessel	12	2	3	7
➤ Ove Pöder	11	5	5	1
➤ Tauno Vahter	11	5	5	1
➤ Igor Habal	10	2	6	2
➤ Aare Sirel	9	6	3	0
➤ Aare Olander	9	6	2	1
➤ Anto Ili	7	6	1	0
➤ Illar Tõnisson	7	6	0	1
➤ Eik Sagen	6	0	2	4
➤ Rein Laumets	5	2	0	3

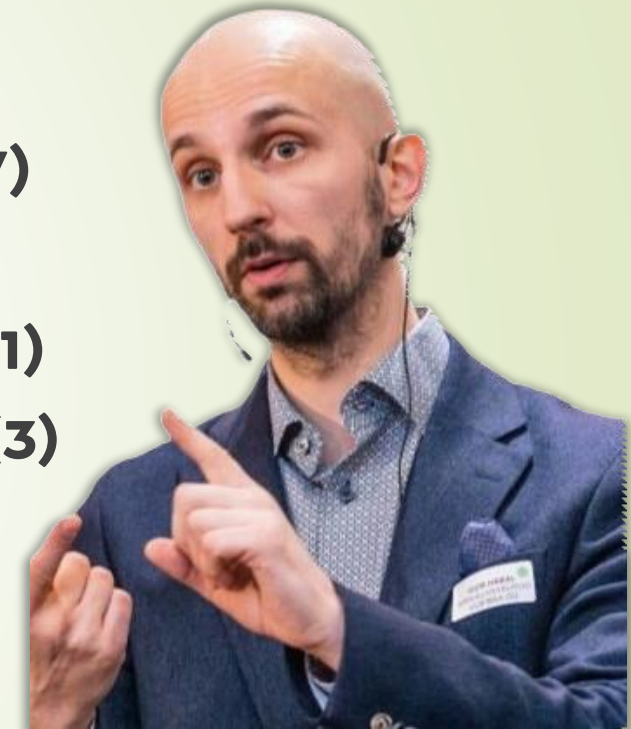
16-30	M	K	H	P
➤ Enn Kauber	5	0	3	2
➤ Peeter-Erik Kubo	5	0	3	2
➤ Andres Kasesalu	4	2	2	0
➤ Lembit Ainsoo	4	1	1	2
➤ Jaan Allik	4	1	0	3
➤ Jevgeni Nurmla	4	0	2	2
➤ Leino Pahtma	3	2	0	1
➤ Tõnu Loit	3	2	0	1
➤ Koit Nook	3	1	2	0
➤ Andres Kund	3	1	1	1
➤ Andres Pulver	3	1	0	2
➤ Vello Tõnso	3	0	1	2
➤ Kaarel Silmato	3	0	0	3
➤ Matis Song	3	0	0	3
➤ Endel Soo	2	1	0	1

31-41	M	K	H	P
➤ Heino Raivet	2	1	0	1
➤ Tõnis Sakk	2	1	0	1
➤ Tõnu Talve	2	1	0	1
➤ Madis Replik	2	0	2	0
➤ Vaike Lütsepp	2	0	2	0
➤ Ilmar Lumiste	2	0	1	1
➤ Mati Räli	2	0	1	1
➤ Tõnis Poom	2	0	1	1
➤ Margus Maiste	2	0	1	1
➤ Aksor Koit	1	1	0	0
➤ Jaan Õunpuu	1	1	0	0
➤ 11 mängijat	1	0	1	0
➤ 17 mängijat	1	0	0	1
➤ 69 medalivõitjat	260	84	86	90

EESTI MEISTRIVÕISTLUSED PAARISMÄNGUS MEDALIVÕITJATE OSALEMINE 2024

26	Alar Särgava (16)	- Igor Habal (10)
25	Indrek Salis (18)	- Illar Tõnisson (7)
25	Tiit Naarits (13)	- Arko Olesk (12)
22	Ove Pöder (11)	- Tauno Vahter (11)
6	Matis Song (3)	- Kaarel Silmato (3)
6	Jevgeni Nurmla (4)	- Mati Räli (2)
5	Peeter-Erik Kubo (5)	- Janek Salme
1	Andres Allpere (1)	- Kaido Lasn

**14 MÄNGIJAT
KOKKU 116 MEDALIT**

42. EESTI MEISTRIVÕISTLUSED PAARISMÄNGUS 2023

1.	Ove Pöder – Tauno Vahter	126 (70%)
2.	Igor Habal – Alar Särgava	125
3.	Matis Song – Kaarel Silmato	109
4.	Indrek Salis – Illar Tõnisson	103
5.	Madis Hurt – Jaak Sõnajalg	71
5.	Janek Salme – Peeter-Erik Kubo	71
7.	Jaan Loide – Hugo Tang	70
8.	Mati Räli – Jevgeni Nurmla	69
9.	Taivo Rist – Martti Suurorg	68
10.	Toivo Kreek – Priit Naruskberg	67
11.	Veiko Tonts – Urmas Kukk	65
12.	Viljar Alnek – Sven Tarum	59
13.	Andres Allpere – Rene Štrik	57
14.	Arvo Kreegipuu – Enn Kauber	55
15.	Jaan Lomp	47
16.	Joonas Pöder – Märt Belkin	39
17.	Aksor Koit – Urmas Tarvis	38
18.	Jaan Usin – Mart Usin	36

MÄNG

+ 10 KÜSIMUST PLOKIS

+ MÕTLEMISAEG: IGA SLAID EKRAANIL 75 SEKUNDIT, LÕPUKS KÕIK SLAIDID ÜHEKAUPA VEEL 15 SEKUNDIT

+ 7 HELIKÜSIMUST

+ VAHEAEG 50 KÜSIMUSE JÄREL

+ PUNKTITABEL EKRAANIL PÄRAST IGAT PLOKKI

+ ERIAUHIND PARIMALE ... (SELGUB MÄNGU LÕPUS!)

+ KOGU MÄNG KÕIGILE PABERILE TRÜKITUNA

PLOKK 1

KÜSIMUSED 1-10

1

- ▶ Täna 45 aastat tagasi sai Margaret Thatcherist Suurbritannia esimene naispeaminister. Üle kümne aasta Briti parlamendi alamkotta kuulunud Thatcher tõusis esimest korda ministriametisse juba 1970. aastal, mil teda kutsus enda kabineti liikmeks tollane peaminister Edward Heath. **Millise valdkonna ministrina hiljem Raudse Leedi hüüdnime saanud poliitik 1974. aastani töötas?**

2

- Sellest kunagisest alevikust, kus 1934. aastal elas 830 elanikku, on tänaseks alles jäänud küla ± 40 elanikuga (2011. aasta rahvaloendus ütles täpselt 40). Esimese Eesti Vabariigi ajal rajati küla vahetusse lähedusse kolm buuni. Seda fakti teades võib nende olemasolu aimata ka täna, ehkki loodus on oma töö teinud... Samuti uhkeldas küla keskel isetekkeline II maailmasõjas langenud külaelanike mälestusmärk, mida ei kultuurimälestiste ega ehitiste registrist ei leia ja mille ligidusse teadaolevalt ühtegi inimest maetud ei ole (tänaseks peaks mälestusmärk olema juba teisaldatud kohalikule kalmistule). Küla tuntuimat ajaloolist ehitist, mille järgi seda ka valdavalt tuntakse, kuid millest tänaseks suurt midagi alles ei ole, siinjuures targu ei maini. **Mis külaga on tegemist?**

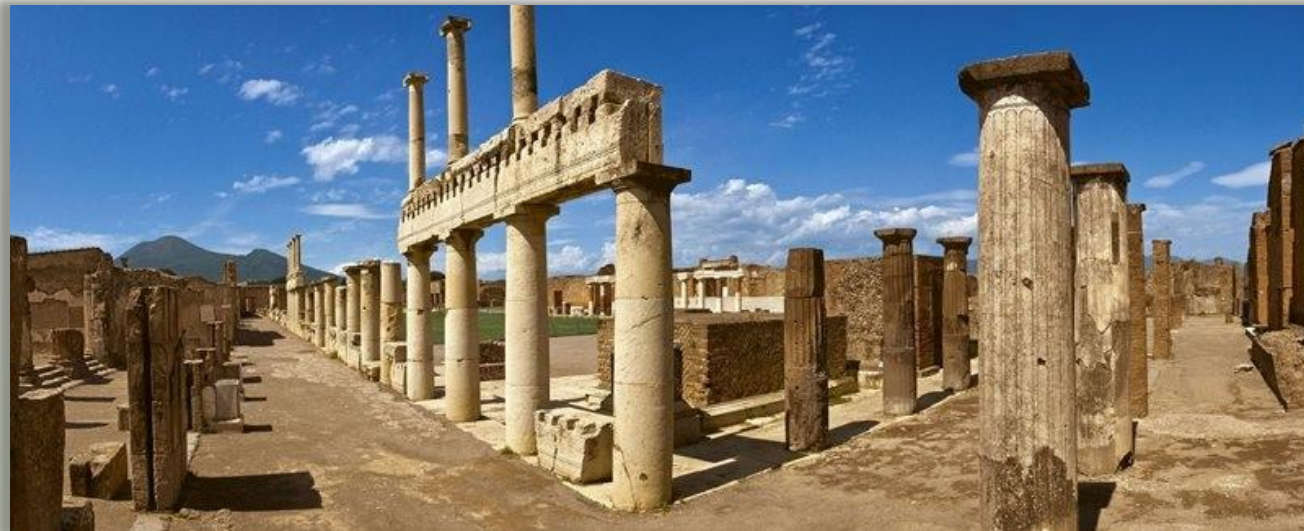

3

KÜSIB
TÕNIS SAKK (RAKVERE)
EMV MEDALID 1985-2001: 5 + 0 + 3

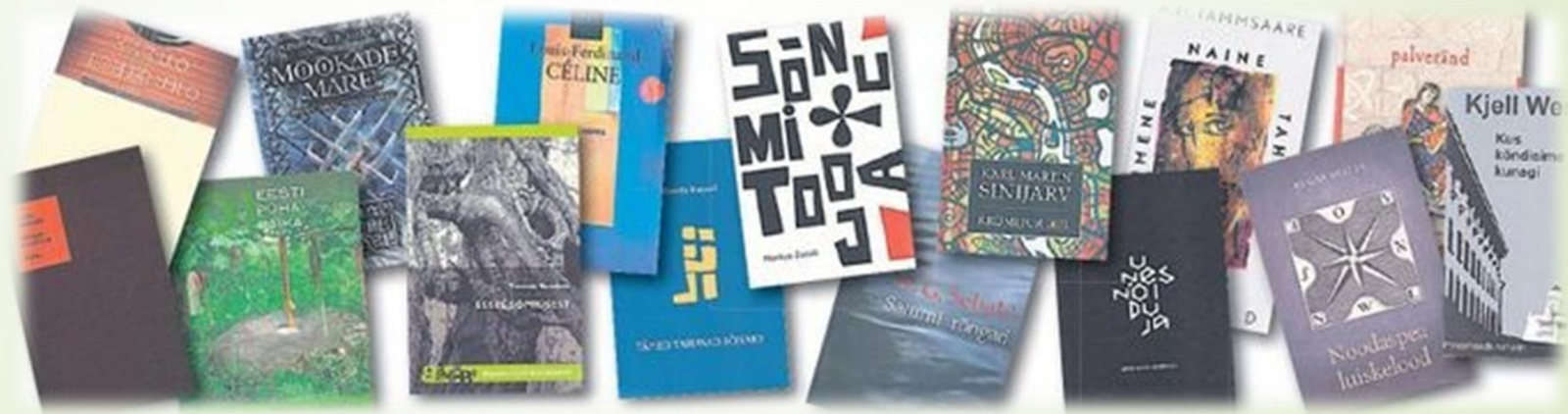

- Itaalias on Pompei seintelt leitud graffiti-laadseid tekste. Üks neist kuulutab: «... Celadus on see mees, kelle järele kõik naised õhkavad.». Rooma satiirik Juvenalis kurtis, et «isegi väga inetu ... on naistest ümbritsetud, kuna ta on ju ... ning see amet teeb kõik Adonisteks.». Lünka sobib üks vana-rooma elukutse. **Milline elukutse?**

4

- See 1943. aastal trükimusta külge jäänud kirjandusteos avaldati eesti keeles esimest korda 1960. aastal ning 2017. aastal ilmus sellest ka setukeelne versioon. Kokku on küsitavat teost tõlgitud umbes 300 keelde või murdesse ning kui mitte arvestada piiblit, siis suudab küsitavaga tõlgete arvult võistelda ainult «Pinocchio seiklused». **Mis raamat?**

5

- Küsime üht muidu üsna haruldast radioaktiivset elementi, mida kasutatakse suitsuandurites. Asi töötab ise nõnda, et sellest elemendist lähtuv alfakiirgus ioniseerib õhuosakesi ning muudab neid nõnda voolujuhtivateks. Suitsuosakeste sattumisel süsteemi interakteeruvad nad ioniseerunud õhuosakestega ning vool muutub, mida on aga võimalik detekteerida. Iga suitsudetektori kohta kulub 0,29 mikrogrammi küsitavat keemilist elementi ja see annab arvestatava osa selle elemendi kogukasutusest maailmas. Keemiliste elementide perioodilisussüsteemis asub see euroopiumi all ning see asukoht andis inspiratsiooni ka nimeks. **Mis on see ohtlik element, millega me kõik sama katuse all koos elame?**

6

- ▶ Eesti kinematograafia pikas ja värvikas ajaloos on toodetud kaks sama nimega täispikka mängufilmi. Kahe filmi vahe oli 65 aastat. Vasakpoolsel pildil on Eesti filmikunsti üks rajajaid, kes vanema filmi juures toimetas operaatorina, parempoolne oli uuema linaloo režissöör. **Kes on mehed ja millise filmiga on tegu?** 2 õiget = 1 punkt

7

- **Millisel Eesti nüüdseks juba endisel spordiobjektil on sel sajandil püstitatud kõige rohkem kehtivaid ametlikke maailmarekordeid, kokku neli?** Kolm neist sündisid selle rahvusvaheliselt tunnustatud spordiala 2012. aasta MM-võistluste raames, neljas 2022. aastal. Eestil on sel õige mitme distsipliiniga alal ka oma maailmameister.

Õige spordiala = 1 punkt. NB! Juuresolev pilt on illustratiivne

8

KÜSIB

TÕNIS SAKK (RAKVERE)

EMV MEDALID 1985-2001: 5 + 0 +3

- Selle eestlasest loomemehe vaim oli ühelt poolt avar ja lennukas, teiselt poolt aga enesesse keerdunud ja jändrik. Seetõttu hüüti teda 1930. aastatel Vana Ving. **Kes oli see 1883 Tartumaal Kuristal sündinud ja 1956 Stockholmis surnud mees, keda sellise hüüdnimega õnnistati?** Pildil küsitava kunagine koolimaja.

9

- Euroopa Liitu kuuluvate riikide mootorsõidukite registreerimisplaadil on vastava riigi lühend ja EL-i logo. Suurem osa liikmesriike kasutab sellel kas ühe- või kahetähelist (nt A = Austria, BG = Bulgaaria jne) lühendit, kuid Eesti ja lisaks veel kolm riiki on märgile lisanud kolm tähte. **Millisel kolmel EL-i riigil on lisaks Eestile numbrimärgil kolmetäheline lühend?**
2 õiget = 1 punkt.

10

- Ukraina riigihümni muusika kirjutas 1863. aastal oma ajas tuntud helilooja ja vaimulik Mõhhailo Verbõtskõi aasta varem etnograafi, folkloristi ja poeedi Pavlo Tšubõnskõi sulest tulnud luuletusele. 1917. aastal sai sellest Ukraina Rahvavabariigi hümn, 1992. aastal iseseisvunud Ukraina hümn. Kui Eesti hümn pealkiri on «Mu isamaa, mu õnn ja rõõm», siis **mis on Ukraina hümn pealkiri?**

The image shows the sheet music for the Ukrainian National Anthem. At the top left is the Ukrainian flag (blue and yellow). The title "Ukrainian National Anthem" is centered. Below the title, the composer's name "Mykhailo Verbytsky" is on the right and "kemancilar.net" is on the left. The tempo marking "Andante" is above the first staff. The music is written in G major and 3/4 time. The lyrics are in Ukrainian and are written below the notes.

Ukrainian National Anthem

Mykhailo Verbytsky

kemancilar.net

Andante

Ще не вмер-ла У-краї-ни і сла-ва, і ли, Ще нам, брат - ти

мо-ло ді-ї у-сміх неть-ся до-ля. Згинуть на - пі во - ріжень-ки,

VASTUSED

VASTUSED 1-10

- 1 – haridusminister (TK)
- 2 – Vasknarva (PS)
- 3 – gladiator (TS)
- 4 – «Väike prints» (Antoine de Saint-Exupéry) (IK)
- 5 – ameriitsium (IK)
- 6 – Konstantin Märska, Jaan Kolberg & «Jüri Rumm» (PS)
- 7 – Tallinna Hipodroom & *casting* (MR-id spinningu- ja lendõngeheidetes) (AL)
- 8 – Gustav Suits (TS)
- 9 – Sloveenia (SLO), Iirimaa (IRL) & Soome (FIN) (TK)
- 10 – «Ще не вмерла України» – «Ukraina ei ole veel surnud» (TK)

PLOKK 2

KÜSIMUSED 11-20

11

Küsimise ettevõtet, mille britid lõi 1711. aastal koostööprojektina riigi ja erasektori vahel eesmärgiga restruktureerida üle mõistuse paisunud riigivõlga. Küsitavat võib vaadata kui tänaste iduettevõtete kauget esivanemat – sel polnud käivet, rääkimata mingist kasumist, aga inimeste ootused olid kõrged. Seda kõike pidi õigustama asjaolu, et ettevõttele anti riiklik monopol ühes konkreetses valdkonnas. Ja kuigi algus oli raske ning teeniti kahjumit, siis peagi avas sõlmitud rahuleping antud ettevõttele kauplemiseks seni ligipääsmatuna püsinud turu ning 1719. aastal läks aktsiatega alles õige ralli lahti. Aktsiahind kümnekordistus vähem kui aasta jooksul ning ettevõtte väärtus ületas kogu riigis ringleva sularaha hulga. Tõsi, reaalsel majandustegevust küll endiselt suurt ei toimunud. 1720. aastal lõhkenud mull viis hea hulga inimesi vaesusse. **Mis nime too huvitav ettevõtte kandis?**

12

See kasulik «mööbliese», mille leiutajaks peetakse Bartolomeo Cristoforit, on populaarne näiteks pidulikel vastuvõttudel, kus küllap paljudki meist on toetanud sellele joogi- ja lilleanumaid, eirates silti «Nõusid siia mitte panna». Esemel üks rahvusvaheliselt levinud nimetus tähendab tõlkes «vaikne ja vali». **Mis ese?**

13

Eesti Teatriliidu esimest nimelist aastaauhinda Ants Lauteri preemiat on kuni kümme aastat teatritööd teinud noorele näitlejale ja/või lavastajale välja antud alates 1975. aastast. Tavaliselt on laureaadid üks näitleja ja üks lavastaja, kuid žürii otsusel on olnud ka ühe laureaadiga aastaid. **Kes on see teatritegelane, keda on ainsana Lauteri preemiaga pärjatud nii näitleja kui ka lavastajana?** 2012 elutöö eest Eesti Vabariigi kultuuripreemia pälvinud looja sai preemia kahe-aastase vahega, esmalt näitleja ja seejärel lavastajana.

14

Küsime valku, mis leiti 1980. aastal äädikakärbseid (pildil) uurides ning mis mängib väga olulist rolli selgroogsete organismide varases arengus. Selle avastuse eest on antud ka Nobeli preemia. Kui selle valguga seotud signaaliraja töö saab häiritud, siis kujuneb embrüol holoprosentsefaalia ehk sündroom, kus eesaju on jäänud ajupoolkeradeks jagunemata. Küsitava valguga äraarvamist võib lihtsamaks muuta asjaolu, et sellele anti nimi ühe videomängu (selle loojatena on tavaliselt esitatud programmeerijat Yuji Nakat ja kunstnikku Naoto Ohshimat) tegelaskuju järgi. **Mis valk või mis tegelaskuju?**

15

KÜSIB

TÕNIS SAKK (RAKVERE)

EMV MEDALID 1985-2001: 5 + 0 +3

Norra etnoloog ja arheoloog Thor Heyerdahl korraldas mitu seikluslikku mereretke parvedega Kon-Tiki (8000 km), Ra I (5000 km; jäi pooleli, sest alus hakkas vettima ja uppus), Ra II (6100 km; ehitasid neli Titicaca järve äärest pärit aimaraa indiaanlast) ja Tigris (seilati Iraagist Pärsia lahe kaudu Pakistani). Parvede ehitamiseks kasutas Heyerdahl erinevaid materjale (vaid Ra I ja II olid samast materjalist). **Nimetage need kolm põhimaterjali!** 2 õiget = 1 punkt

16

Maailma ühel tuntumal maamärgil oli läinud aastal ümmargune juubel – filmitööstuse sümboliks saanud Hollywoodi silt sai saja-aastaseks. Sildil on olnud paremaid ja halvemaid aegu, 1978 oli sellest korrosiooni ja tuultormide järel alles vaid kirjake HuLLYWO D. Maamärgi uuendamise võttis enda südameasjaks üks kuulus rokkar, annetades sildi endise hiilguse taastamiseks oma taskust 28 000 dollarit. Samasuguse panuse andsid veel kaheksa inimest, nende seas näitleja Gene Autry, laulja Andy Williams ja Playboy asutaja Hugh Hefner. Kõik annetajad rahastasid ühe tähe taastamist. Uued tähed said veidi väiksemad, 13,4 meetri kõrgused, aga need valmistati terasest. **Kes (*1948) oli kuulsa maamärgi uuenduskuuri initsiaator?** Tema esimene studioalbum oli 1969 ilmunud «Pretties for You».

17

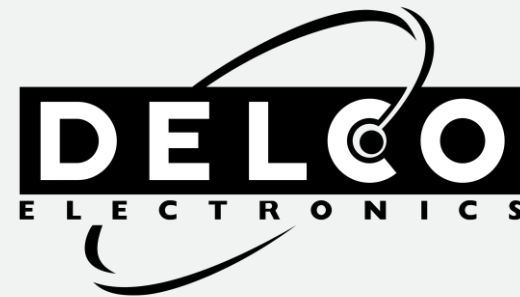

Ta on sündinud 1951 Mõisakülas, lõpetanud Tallinna Konservatooriumi ning töötanud kahes asutuses õpitud erialal, samuti teinud kaasa mitmetes filmides, telelavastustes ja seriaalides. Kunstnikust abikaasa innustusel tekkis küsitaval huvi maalimise vastu. Nüüdseks on ta osalenud näitustel Pärnus, Rakveres, Tartus, Tallinnas ja Hiiumaal. **Kelle pintsli alt on pärit siinsed pildid, «Kauge linn» ja «Läbipääs»?**

18

Selle ehitas Boeing (peamine alltöövõtja oli Delco Electronics), neid valmis vaid neli eksemplari. Kolme neist kasutati ka sihipäraselt ehk siis selleks, milleks nad loodi ning jäeti pärast kasutamist sinnapaika. LRV-ks nimetatud asi kaalus 210 kilo ja arendas kiirust 18 km/h. Lähiajal võib küsitava taastootmine taas päevakorda tõusta. **Millest on jutt?**

19

«See on siin selleks, et meenutada meie poistele, kelle eest nad mängivad, ja tuletada vastasele meelde, kelle vastu nad mängivad.» **Kelle (1913–1981) tsitaat ja millise rajatise seinal see silt asub?**

1 õige = 1 punkt

“IT IS THERE
TO REMIND OUR
LADS WHO THEY’RE
PLAYING FOR,
AND TO REMIND
THE OPPOSITION
WHO THEY’RE
PLAYING AGAINST.”

20

HELIKÜSIMUS. Briti viiuldaja David Hope on seda nimetanud oma suurimaks mitteklassikalise muusika elamuseks: «Neli akordi ja rohkem polegi midagi öelda. Kui, siis ainult «la la la la la la».» **Milline bänd esitab ja kelle lugu on «The Passenger»?** 1 õige = 1 punkt

VASTUSED

VASTUSED 11-20

- 11 – Lõunamere kompanii, ingl k South Sea Company (IK)
- 12 – klaver (RV)
- 13 – Jaan Tooming (näitlejana 1975, lavastajana 1977) (TK)
- 14 – sonic hedgehog (SHH), tegelane Sonic the Hedgehog (IK)
- 15 – balsapuu, papüürus (Ra 1 ja Ra 2) ja pilliroog (TS)
- 16 – Alice Cooper (TK)
- 17 – Rita Raave (TK)
- 18 – LRV ehk Lunar Roving Vehicle – kuuauto (TK)
- 19 – Bill Shankly & tekst Liverpool FC staadioni Anfieldi tunneliseinal (TK)
- 20 – Siouxsie and the Banshees, autor Iggy Pop (RV)

PLOKK 3

KÜSIMUSED 21-30

21

- Küsime maitsvat köögivilja, mida Eesti poodides näeb vist küll üksnes marineeritult, purkides täis ilusad kollaseid nupsikuid. Eestis see siiski kasvab, ehkki öökülma ei talu. See-eest kiidavad taime- tundjad, et vilju saab korjata 2-3 korda nädalas kokku 15-20 korda ning saaki annab taim kuni külmadeni. Eesti Entsüklopeedia ütleb: «Taim on puhmjas, vili taldriku- või kausikujuline, selle serv ribiline. Toiduks tarvitatakse 3–8 päeva vanuseid (Ø 5–10 cm) valmimata vilju.» Prantsusmaal olla seda kutsutud jeruusalemma artišokiks, Inglismaal preestrikübaraks või keisrikrooniks. Dietoloogid soovitavad seda köögivilja süüa neeru- ja maksa- haiguste, haavandtõve ja ateroskleroosi korral. Ehk pole liiast ka küsitava ladinakeelne nimi: *Cucurbita pepo*. **Milline köögivili?**

22

- Nii NBA-s kui ka NHL-is leidub üks klubi, kel õnnestunud küll kolm korda hooaja meistri selgitanud finaalseeriasse pääseda, kuid ikka ja jälle on tulnud seal teiseks jäämisega leppida. NBA finaalides oli küsitav klubi kaotaja 1976, 1993 ja 2021, Stanley Cupi finaalseerias pidi teine küsitav end kaotajaks tunnistama 1982, 1994 ja 2011. **Nimetage mõlemad klubid.** 1 õige = 1 punkt

- 1782. aastal külastas Vene suurvürst Paul I Stuttgardi Karli akadeemiat. Õppeasutuse noorsandid rivistati üles ja 14-aastaselt äsja saabunud noorukil kästi Paulile tõestada Jumala olemasolu. Noor mees vastas, et ta ei saa seda teha, sest «ma tunnistan teda, kuid see on ülevam igasugusest loogilisest tõestusest». Küsitav vastaja oli kristlane, aga ta ei ajanud kunagi segamini religiooni ja teaduslikku maailmapilti. **Kes oli see ka Eestis hästi tuntud suurmees?**

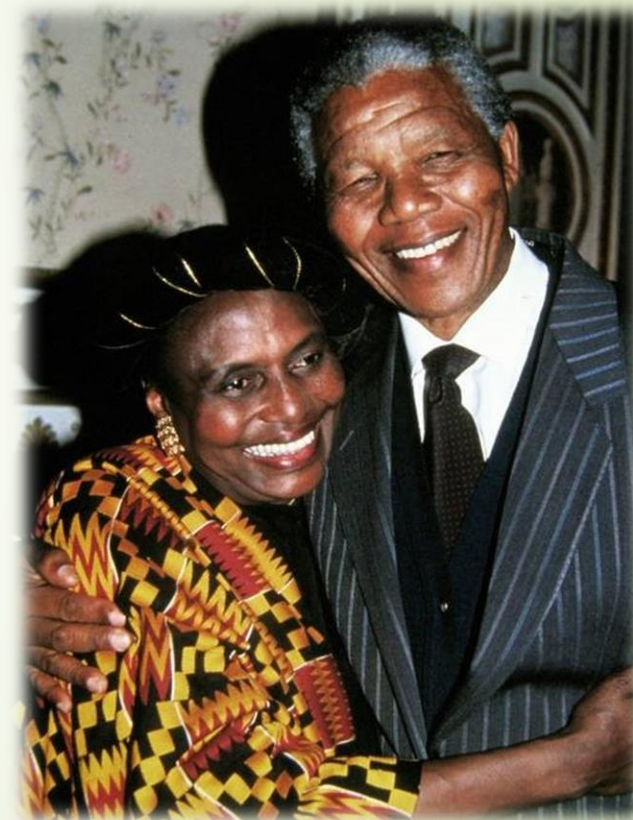
24

- Alates 2009. aastast annavad Valga vallavalitsus ja keskraamatukogu kord kahe aasta jooksul välja auhinda novelli eest, milles paistavad silma fantaasierikkus, seiklushimulised romantilised tegelased, maaliline kujutamislaad või lüüriline alatoon. Auhinna on pälvinud Valdur Mikita, Mehis Heinsaar, Kärt Hellerma, Ervin Õunapuu, Maimu Berg, Armin Kõomägi, Lauri Sommer ja Katariina Libe (pildil auhinnaga). **Kelle nime auhind kannab?**

25

- Ühes maailma nurgas räägivad ligikaudu kaheksa miljonit inimest seda nime kandvat keelt (piibli tõlge ilmus juba 1859!). Tegemist on toonikeelega, millel on kaks erinevat foneemilist tooni: kõrge ja madal. Toonist sõltub leksikaalne tähendus. Keele kiri kasutab ladina tähestikku. Kahte kuulsaimat selle keele rääkijat näete pildil, need on poliitikategelane Nelson Mandela (1918–2013) ja laulja Mirjam Makeba (1932–2008). Aga seda nime kannavad ka küla ja järv Eestis ning ÕS-i tõlgenduses saab seda tunda saada teatud moodi kraageldes. **Mis keel?**

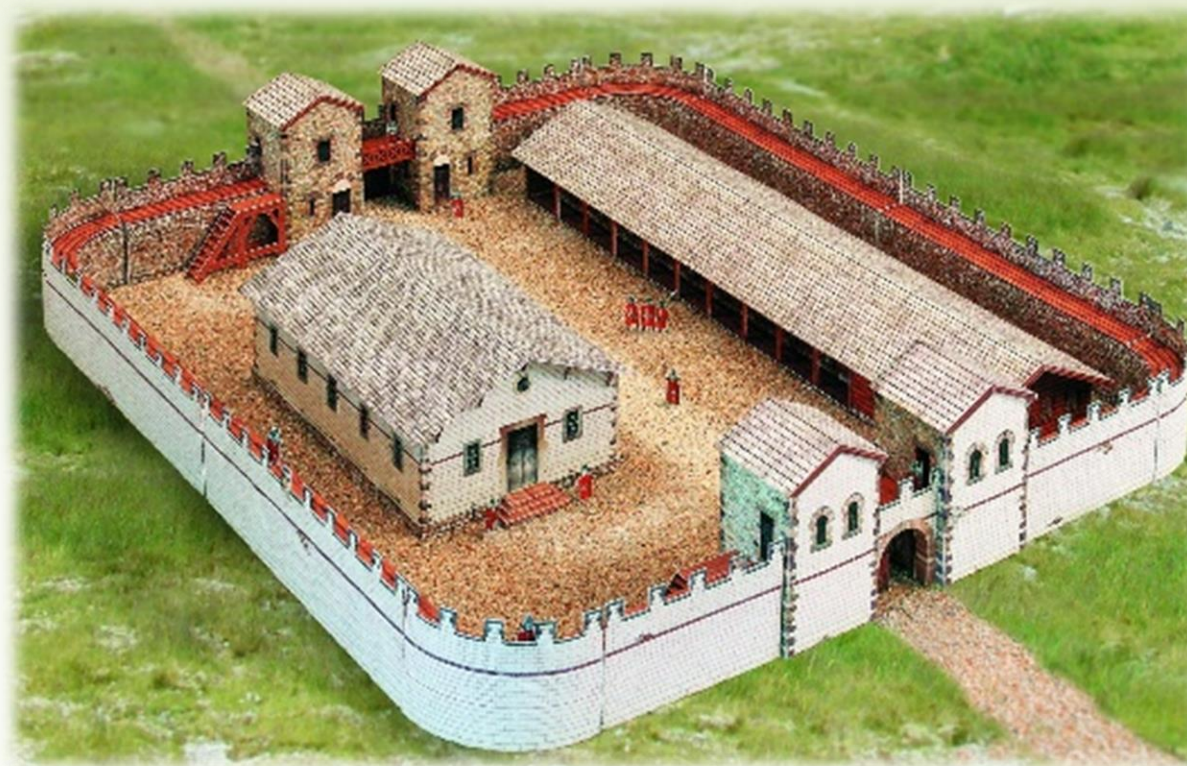
26

- ▶ Ta on nooruses mänginud peamiselt kitarrri ja basskitarri sellistes bändides nagu Loomaaed, Kitarristid, Meteoriidid, Vibro jt. Tema 1970-ndate keskel asutatud viimane ansambel lõpetas puht elulistel põhjustel tegevuse alles neli aastat tagasi. Wikipedia andmetel on ansambel välja andnud 19 albumit ja kogumikku, osalenud tele-saadetes ja muusikafilmites. **Kes on see muusik ja mis oli tema viimase bändi nimi?**

1 õige = 1 punkt

- Seda tüüpi ehitises täidab peamist kaitseülesannet ristkülikukujuliselt paiknev ringmüür. See linnusetüüp kujunes välja Rooma piirikindluste süsteemi kuuluvates kaitsepunktides ja levis keskajal Euroopas. Meil Eestis asub tuntuim sellelaadne ehitis Padisel. **Kuidas seda ehitist kutsutakse?**

- Kleopatra samastas ennast Egiptuse jumalate kuningannaga, kes oli ravitseja ja äratas surnuid ellu. Teda kummardati kui ideaalset ema ja abikaasat ning looduse ja maagia matrooni. Ta oli orjade, patuste, kunstkäsitöölise ja rõhutute sõber ning kuulis rikaste, neidude, aristokraatide ja valitsejate palveid. **Kes?**

29

- 1934. aastal olla ühel Eesti saarel omavahel tapelnud tervelt kolme küla meeselanikud, kokku oma 150 inimest. Enam-vähem tõsiselt olla kismas viga saanud lausa kolmandik selles osalenutest. Seesugused taplused olla selles maakonnas tol ajal üsna tavalised olnud. **Mis nime all tunneme toda tollase maakonna suurimat saart, kus säärane massikaklus aset leidis?** Õige (tollane) maakond = 1 punkt

30

- **HELIKÜSIMUS. Kes räägib?** Ta pärineb andekate inimeste suguvõsast, tegutsenud innukalt mitmes valdkonnas ning ettevõtlikkuse eest ka oma tervisega lõivu maksnud.

VASTUSED

VASTUSED 21-30

- 21 – taldrikkõrvits ehk patisson (RV)
- 22 – NBA-s Phoenix Suns & NHL-is Vancouver Canucks (TK)
- 23 – Georg Friedrich Parrot (TS)
- 24 – August Gailit (RV)
- 25 – koosa keel (TK)
- 26 – Jüri Vlassov & Kuldne Trio (JT⁺)
- 27 – kastell (TK)
- 28 – Isis (TS)
- 29 – Kolpino ehk Kulkna saar & Petseri maakond (IK)
- 30 – Paap Kõlar, muusik ja ettevõtja (TK)

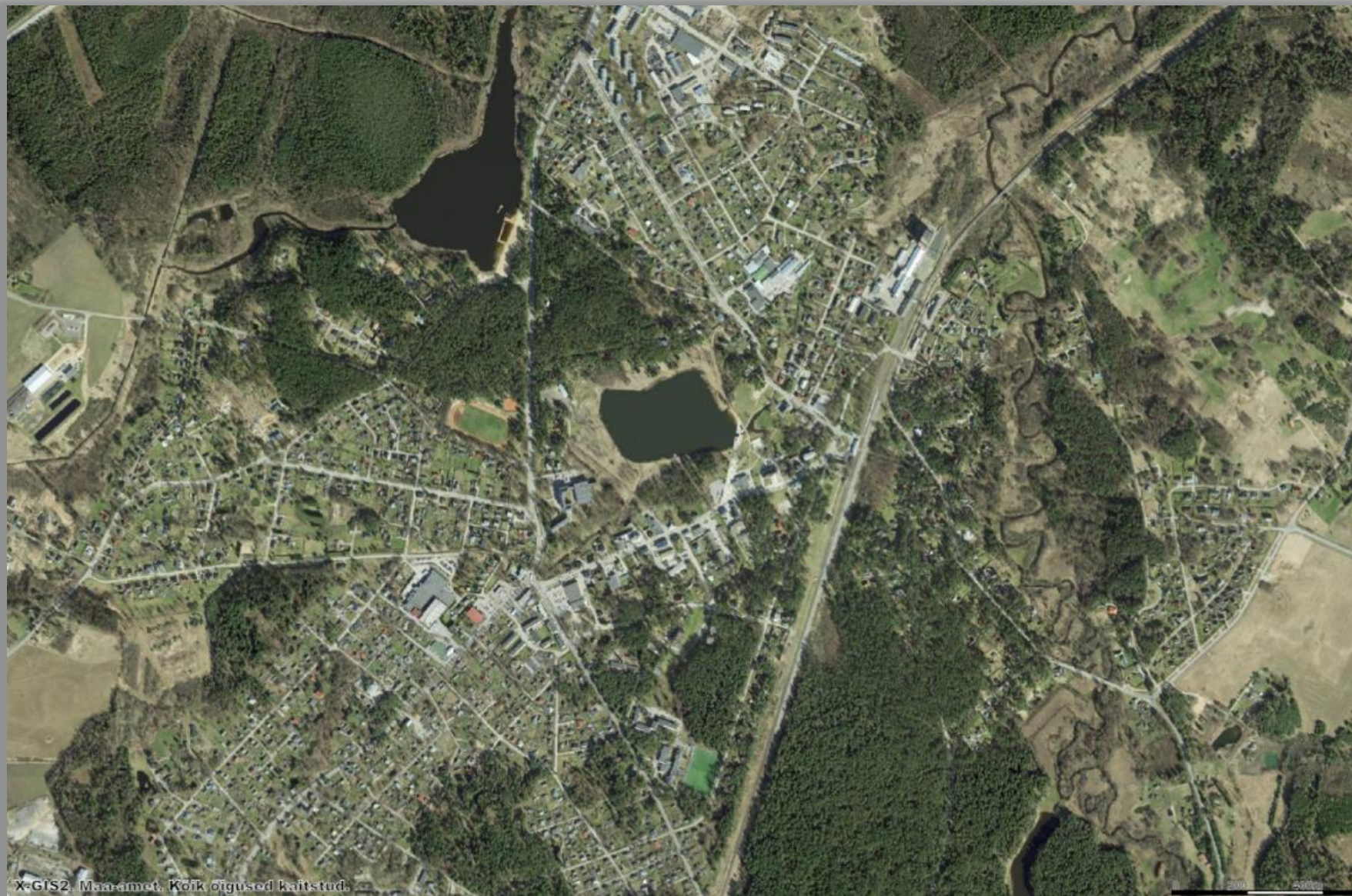

PLOKK 4

KÜSIMUSED 31-40

31

Milline Eesti linn on kuvatud sel ortofotol?

32

Mis aasta? ±1 aasta = 1 punkt

- + asutati Noor-Eesti Kirjastus;
- + Tallinnas võtsid eestlased ja venelased Konstantin Pätsi ja Voldemar Lenderi juhtimisel sakslastelt üle linnavalitsuse;
- + Selma Feldbach jõudis esimese Eesti naisena akadeemilise hariduseni, lõpetades Berni ülikooli arstiteaduskonna;
- + valmis Keila–Haapsalu raudteeliin;
- + Nobeli meditsiinipreemia sai Ivan Pavlov;
- + sündisid Gary Grant, Evald Tammlaan, Ivar Ballangrud, Robert Oppenheimer, Salvador Dali, Jean Gabin, Johnny Weissmüller, Pablo Neruda, Rudolf Sirge, Meta Kodanipork;
- + surid Antonín Dvořák, Anton Tšehhov, Nikolai Sklifossovski.

33

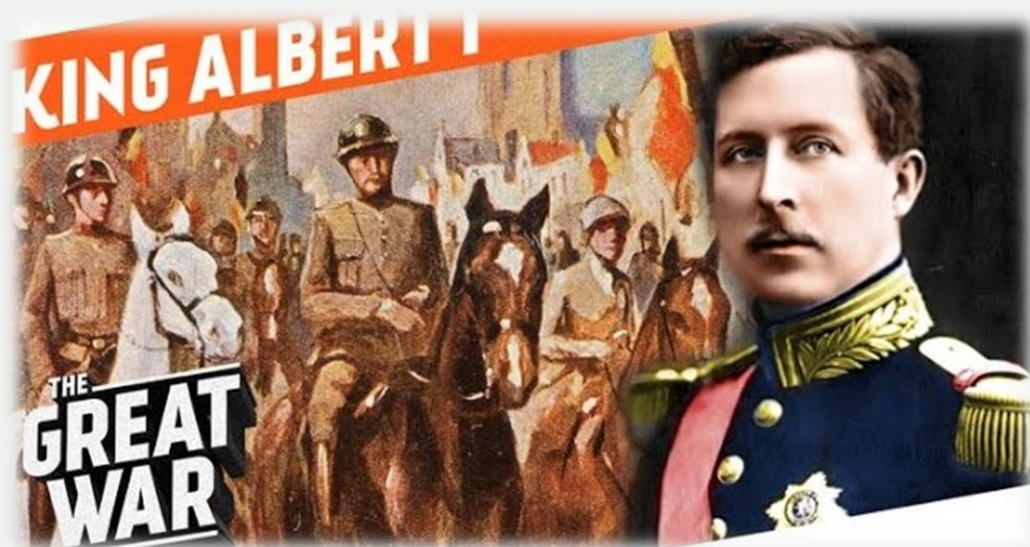
KÜSIB

TÕNIS SAKK (RAKVERE)

EMV MEDALID 1985-2001: 5 + 0 +3

Ühe suurilmadaami meenutus: «Mäletan, et kord Euroopas olin koos temaga diplomaatilisel vastuvõtul. Teda kui diplomaati tuli esitleda Belgia kuningale. Kui kuningas kuulis tema nime, jooksis ta nagu poisike diplomaadi juurde, unustades kõik protokollireeglid ja ütles: «Ma tean teie partiisid ja nüüd on mul selline au, et näen ka teid ennast!»» **Keda Albert I (pildil) tervitas?**

34

Kes oli see USA-st pärit Briti leiutaja, kelle leiutiste seas olid näiteks lokitangid, hiirelõks, aurupump, väidetavalt ka elektripirn, kuid kelle tuntuim leiutis hoopis teises valdkonnas oli üks esimesi oma-laadseid, kandis tema nime ja põhjustas tema kurdiks jäämise? 1884. aastal leiutatud seadeldis oli laialdaselt kasutusel Aafrika koloniaalsõdades, Vene-Jaapani sõjas, mõlemas maailmasõjas ning ühe uuema mudeli kōpitsetud eksemplare pruugitakse praeguses Vene-Ukraina sõjaski mõlemal poolel.

35

Ameerika Ühendriikide suursaadikuna Nõukogude Liidus korraldas William Bullitt (pildil) 1935. aasta 24. aprillil kevadballi, mida kaunistasid toatäis noori kaski, lauatäis Soome tulpe ning Moskva loomaaiast laenatuna üle saja linnu, mägikitsed, valged kuked ja karupoeg, kelle kõrged kommunistid šampanjast purju jootsid. Tänu ühele üritust külastanud kirjanikule sai Bullittist ühe tuntud kirjandustegelase prototüüp. **Mis on tegelase nimi ja mis on teda kujutava raamatu pealkiri?** 1 õige = 1 punkt

36

Küsitav on hariliku kuuse haruldane vorm, mis leiti paarkümmend aastat tagasi Eestist Kiidjärvelt. Tookord 25 meetri kõrguse imeliku krobeline koorega kuusepuu leidnud Ain Erik (pildil koos leituga) ei osanud teda määrata ning nimetas selle esialgu palmitüveliseks kuuseks. Kuusk sirgus edasi ning lõpuks ei jäänud dendroloogidel muud üle, kui tunnistada, et Ain Erik on leidnud täiesti uue, seni teadmata ja kirjeldamata kuusevormi. Leidja ettepanekul sai puu oma väljanägemise põhjal eestikeelse nime Kiidjärve .....kuusk. Ka Soome dendroloogi Kimmo Kolkka arvates iseloomustab just see nimi Roiupalu õpperajal näha olevat puud kõige paremini. **Mis nimi?**

37

Avangardistliku maalikunsti suurkuju Vassily Kandinsky (pildil tema «Diagonal», 1923) võinuks XIX sajandi viimasel kümnendil saada Tartu Ülikooli professoriks, kuid ütles professorist siiski ära. Selles valdkonnas oli ta 1893. aasta novembris edukalt lõpetanud õpingud Moskva ülikoolis. **Millist õppetooli talle Tartus pakuti?**

38

Üks Siberi vangilaagris viibinud eestlane on saanud isegi N Liidu rahvakunstnikuks. Laagris haigestus küsitav raskelt. Tema elu päästis imekombel vaid see, et parasjagu sünnitas haiglas malaariat põdev grusiinlanna, kelle rinnapiima ei saanud beebile anda. Tohter otsustas piima joota eestlasele. See oligi ilmselt ainus ravim, mis võinuks seal aidata!
Kes tänu grusiinlanna rinnapiimale ellu jäi?

KÜSIB

TÕNIS SAKK (RAKVERE)

EMV MEDALID 1985-2001: 5 + 0 +3

39

Riigi nime järel teises tulbas on küsitava aastane kogutarbimine miljardites kilodes ja kolmandas tarbimine keskmiselt kilodes inimese kohta. **Mille tarbimisest see tabel kõneleb**, kui Eesti keskmine inimese kohta jääb 60 kilo kanti aastas? Andmed pärinevad 2020. aastast.

Belarus	1611	170.46
Ukraine	5511	126.01
Kazakhstan	2018	107.46
Kyrgyzstan	684	104.88
Poland	3800	100.41
Bolivia	1167	99.99
Romania	1916	99.59
Netherlands	1600	93.38
Peru	3037	92.1
Bosnia and Herzegovina	301	91.81

40

31. märtsil 1943 esietendus Vanemuises esimene Eesti ballett «Kratt». Lisaks sellele kirjutas Eduard Tubin juba paguluses viibides veel kaks lavateost, mõlemad ooperid. Esimene neist valmis 1968 ja teine kolm aastat hiljem. Mõlemaid on loomulikult lavastatud ka Eestis. **Mis nime need kannavad?** 1 õige = 1 punkt

VASTUSED

VASTUSED 31-40

- 31 – Elva (TT)
- 32 – 1904 (TK)
- 33 – José Raúl Capablanca, male maailmameister aastatel 1921–1927 (TS)
- 34 – Hiram Maxim, Maximi kuulipilduja valmistaja (RV)
- 35 – Woland, teos «Meister ja Margarita» (RV)
- 36 – Kiidjärve krokodillikuusk (*Picea abies f. crokodilus*) (TK)
- 37 – rooma õigus (RV)
- 38 – Ants Eskola, näitleja ja laulja (TS)
- 39 – kartul (TT)
- 40 – «Barbara von Tisenhusen» (1968) ja «Reigi õpetaja» (1971) (TK)

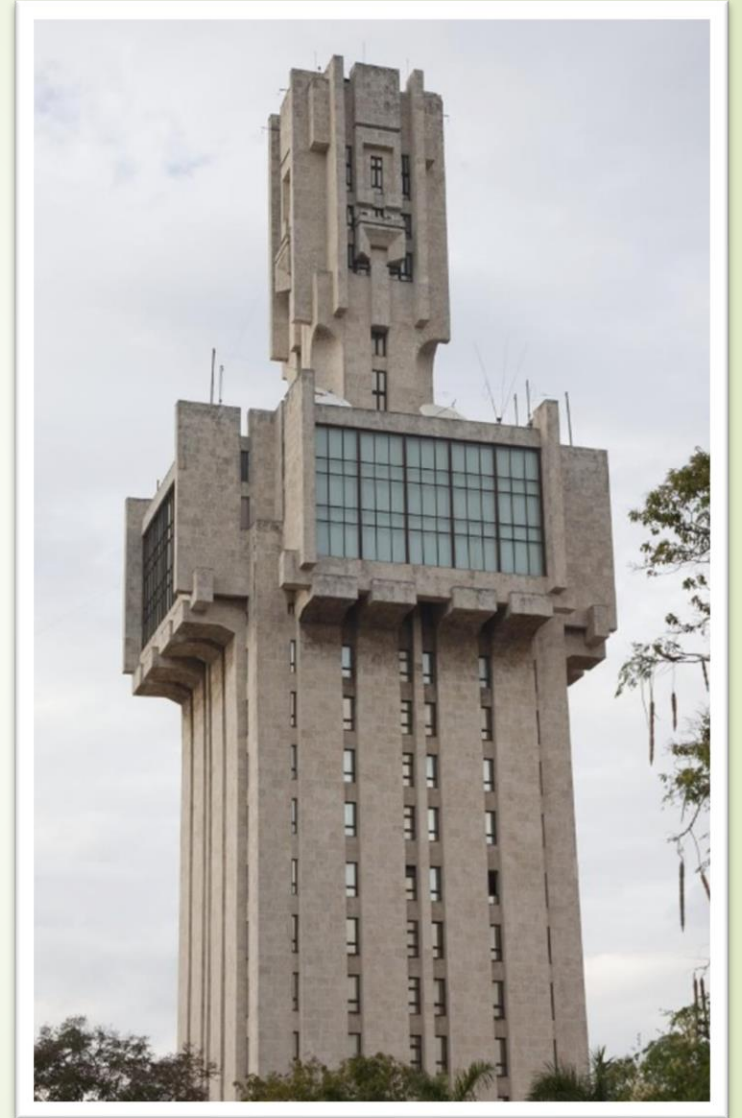

PLOKK 5

KÜSIMUSED 41-50

41

- Seda konstruktivistlikus stiilis saatkonnahoone ehitati peaaegu üheksa aastat ja see sai valmis novembris 1987. Ühtede arvates meenutab pildil olev koloss mõõka, teised on selles aga näinud sarnasust süstlaga, kolmandate arvates ei saagi küsitava riigi üks välissaatkond teisiti välja näha. **Kelle saatkond ja millises pealinnas?** Õigele rajale võib juhatada ühe hiljutise reisisarja meenutamine.
1 õige = 1 punkt

42

- Esmalt peamiselt poliitikas levinud väljend «ämbrisse astuma» tuli käibele 1990. aastatel pärast seda, kui ühes lasteraamatus sättisid lapsed pahura naabrionu teele ämbreid, millesse too pahaaimamatult astus. **Mis oli selle aktsiooni peategelase nimi?**

43

- ▶ 2023. aasta Eesti edukaimaks meessportlaseks hääletatud Karel Tilga on Eesti noortemeistriks tulnud ka ühel mittekergejõustiku alal. 2013. aastal teenis ta tartlasena U-18 vanuseklassis Eesti meistrivõistlustelt hõbeda, aasta hiljem aga kulla. **Millisel spordialal on Tilga Eesti noortemeister?**

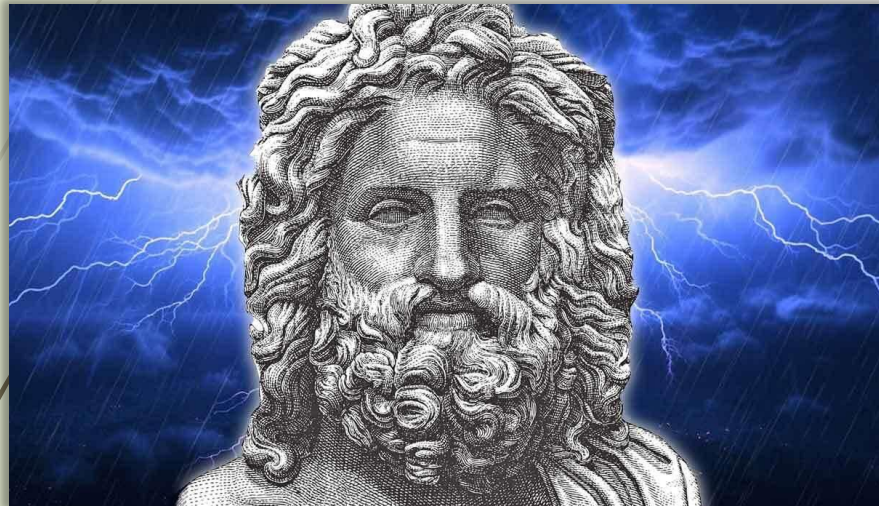

- Ühest Eesti linnast on viimastel aastatel avastatud rida uusi liike: samblikud *Flavoplaca flavocitrina* ja *Scytinium callopismum*, pikkjalg-rüdi ja mustjalgtüll, väike käopõll (vasakul pildil) ja tihedaõieline käoraamat ning mesilane *Anthidium florentinum* (alumisel pildil), kelle puhul ongi see esimene leid Põhja-Euroopas. **Mis on see linn, mida kohalik looduskaitse spetsialist on nimetanud «elurikkuse oaasiks»?**

45

KÜSIB
TÕNIS SAKK (RAKVERE)
EMV MEDALID 1985-2001: 5 + 0 +3

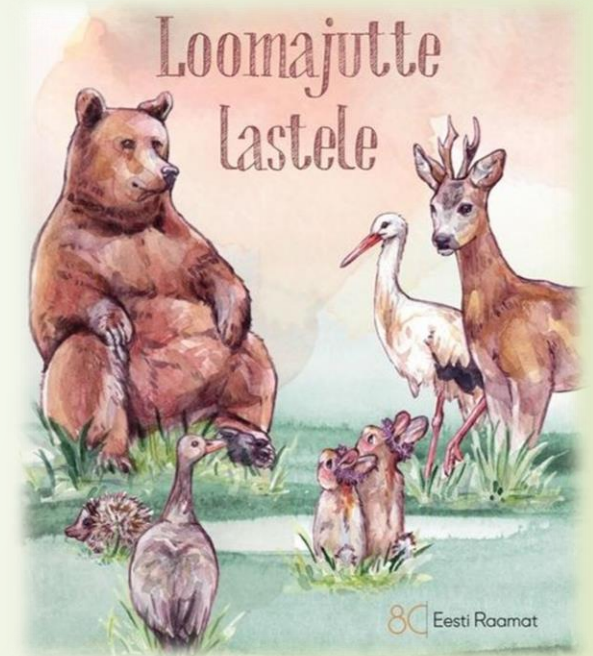

- Kui Zeus oli oma raseda esimese naise Metise alla neelanud, algasid tal peavalud. Appi tuli Hephaistos, kes lõi Zeusi kolju kirvega lõhki. **Kes kargas peajumala peast välja?**

46

- Üks eesti kirjanik kirjutas oma mälestusteraamatus «Tsaari ohvitser» nõnda: «Kapten päris, millisesse perre ma kuulun, — kas realistide, romantikute, naturalistide, impressionistide... Mulle tuli meelde Joh. Aaviku kirjutis minu raamatust Postimehes ja ma vastasin, et olen esimene eesti dekadent! «Huu!» hüüdis kapten. «See on midagi niisugust — sinist, lillat ja lainetavat...»» **Kes oli see dekadent, kelle loomingut paljud tunnevad hoopis teisest küljest, mida esindavad näiteks mäger Urask, saarmas Udras ja kass Otu?**

47

- Samuel Finley Breese Morse .... oli tõeline multitalent: tubli leiutaja, protestantide üks eestvõitlejaid katoliikluse vastu, kirjanik, skulptor ja ka maalikunstnik. Oma tähtsaimad leiutised kinkis ta maailmale 1836. ja 1838. aastal, Ameerika Filosoofiaseltsi liikmeks valiti küsitav 1848. aastal. Iseennast maalis ta 1812, oma seitsmest lapsest esimest Susanit 1836-37. **Kes?**

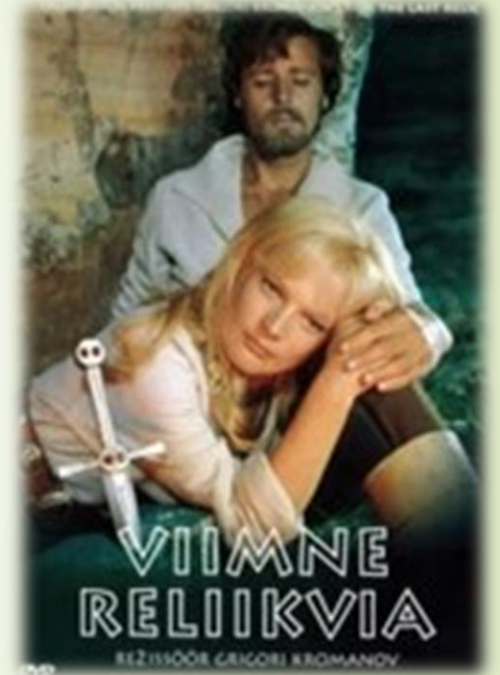
48

- ▶ Eesti Ringhäälingute Liidu poolt alates 1996. aastast väljaantava eetriaajakirjaniku aasta-auhinna Kuldmikrofoni on aastate jooksul pälvinud 28 inimest. Esimese Kuldmikrofoni sai legendaarne raadiohäääl Lembit Lauri, kuid juba järgmisel aastal tunnustati selle auhinnaga ka esimest naishääält. Küsitav on pärit Rakverest, raadios on ta nii kõnes kui ka laulus kõlanud alatest 1970. aastast, 2023. aastal pärjati teda ka riikliku elutööpreemiaga kultuuri valdkonnas. **Kes?**

49

- Tallinnfilmi menuk «Viimne reliikvia» esilinastus 23. märtsil 1970 Tallinna kinos Kosmos. Tänapäevaks on filmi näidatud enam kui 80 välisriigis, esimeses neist jõudis film ekraanile 16. juulil 1971. Selle riigi juhtivas filmistuudios valminud linateoseid said tollal nautida ka meie kinohuvilised, eriti oodatud olid pärismaalaste seiklustest ja võitlustest pajatavad filmid. **Millises välisriigis Grigori Kromanovi meistritööd esimesena näidati?**

50

- ▶ **HELIKÜSIMUS:** Krimiseriaalidest huvitet televaataja teab teda ennekõike superintendant Ted Hastingsina BBC sarjast «Line of Duty» ja politseiinspektor Alex Ridley osatäitjana ITV-s valminud «Ridleys». Viimases demonstreerib 65-aastane iirlane korduvalt ka oma nauditavat lauluoskust. **Kes laulab?**

VASTUSED

VASTUSED 41-50

- 41 – N Liidu/Venemaa saatkond Havannas (Kuuba) (TK)
- 42 – Ottokar (Ottokari raamatusarja autor oli Saksa kirjanik Ottokar Domma) (AL)
- 43 – korvpall (Erkmaa KK meeskonnas) (TK)
- 44 – Tallinn (RV)
- 45 – Athena (TS)
- 46 – Richard Roht (RV)
- 47 – Morse (juhtmeta elektromagnetiline telegraaf 1836 ja morsetähestik 1838) (TK)
- 48 – Anne Erm (TK)
- 49 – Saksa DV (DEFA stuudios vändati mh ka indiaanifilme) (TK)
- 50 – Adrian Dunbar (TK)